

PLA DE MILLORA: LA RELACIÓ ESCOLA-FAMÍLIES, UN VINCLE D'ÈXIT EDUCATIU

Treball Fi de Grau II

Sara Navarro Romera

Dirigit per Sandra Badia Mestre

Doble Titulació d'Educació Infantil i d'Educació Primària amb menció d'anglès.

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI

Tarragona

Juny 2025

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	1
2. MARC TEÒRIC	3
2.1. Família i escola: responsabilitats compartides.....	3
2.1.1. La realitat de les famílies immigrants	5
2.2. La família com a membre de la comunitat educativa	6
2.3. Els espais de participació de les famílies	7
2.3.1. La participació individual.....	8
2.3.2. La participació col·lectiva	8
2.3.3. Altres àmbits de participació	9
2.3.4. Tipus de participació	10
2.4. Models exitosos de participació.....	11
2.4.1. Comunitats d'aprenentatge.....	12
2.4.2. “Leer juntos”	12
2.4.3. INCLUD-ED	13
3. MARC NORMATIU	14
3.1. Normativa estatal	14
3.2. Normativa autonòmica.....	15
4. ÀNALISI DAFO	20
5. DESENVOLUPAMENT DEL PROJECTE	25
5.1. Objectius i estratègies	25
5.2. Relació amb el currículum	27
5.2.1. Currículum d' Educació Infantil.....	27
5.2.2. Currículum d' Educació Primària	33
5.3. Activitats	34
5.3.1. Àmbit pedagògic	34
5.3.2. Àmbit metodològic.....	38
5.3.3. Àmbit de gestió	41
5.3.4. Àmbit de la comunitat educativa.....	44

5.4. Implicació dels diferents sectors de la comunitat i indicadors d'avaluació.....	46
5.4.1. Àmbit pedagògic	46
5.4.2. Àmbit metodològic.....	50
5.4.3. Àmbit de gestió	54
5.4.4. Àmbit de la comunitat.....	58
6. CONCLUSIONS.....	61
7. REFERÈNCIES.....	63

1. INTRODUCCIÓ

L'Escola l'Esperança és un centre públic que acull alumnes d'Educació Infantil i Educació Primària.

Està situat al nou "Barri de l'Esperança", a Tarragona i l'alumnat prové de famílies amb procedències diverses, la majoria de les quals estrangeres (el 55%), fet que provoca que hi hagi un nivell baix de la llengua catalana. A més, un gran percentatge de famílies té necessitats socioeconòmiques i socioeducatives (el 35%).

La missió del centre és "formar ciutadans competents en la societat actual", la visió se centra en "educar persones autònomes a partir d'una educació vivencial, activa i que se centra en la llibertat d'elecció" i la "igualtat d'oportunitats, la cura de l'entorn natural i social, la tolerància i la participació" es troben entre els principis i valors que ens identifiquen.

Aquest conjunt d'aspectes defineixen la nostra escola, però tal com es menciona en el nostre Projecte Educatiu de Centre, per aconseguir això, la col·laboració de les famílies dels infants esdevé fonamental.

En primer lloc, actualment, els pares i mares del nostre alumnat participen en diferents aspectes de la vida del nostre centre. Tenint com a referència el nostre Projecte Educatiu de Centre, aquestes són les vies de participació de les famílies.

- Comunicació mitjançant correu electrònic, telèfon, pàgina web, xarxes socials, agenda de l'alumnat i amb la plataforma "Dinantia"
- Reunions (com a mínim un cop l'any).

- Comissions mixtes que estan formades per les famílies dels alumnes i els/les docents. Trobem la d'Escola verda, la Comissió d'Animació Cultural i Festes, Comissió de Pati, Comissió de Biblioteca.
- Associació de les famílies de l'alumnat (AFA) que s'encarrega d'organitzar activitats per a les famílies, de col·laborar en les festes tradicionals, de gestionar les activitats extraescolars i les colònies anuals.
- Consell escolar que aprova el Projecte Educatiu de Centre, la Memòria General Anual, les Normes d'Organització i Funcionament del Centre, etc.

En segon lloc, i tenint com a referència el perfil familiar dels nostres infants, el qual el 55% són estrangeres i no usen el català com a llengua i el 35 % tenen necessitats socioeconòmiques i socioeducatives, pensem que fer-les partícips de la vida del nostre centre i implicar-les en la comunitat podria ser una eina d'inserció social que afavoriria la cohesió del barri i revertiria en l'educació dels seus fills i filles.

En tercer lloc, i tal com recull el nostre Projecte Educatiu de Centre, un dels objectius que ens hem marcat aquest curs (2027/2028) dins l'àmbit d'entorn és "Afavorir la participació de les famílies en el procés educatiu dels seus fills".

Així doncs, tenint en compte la limitada implicació de les famílies, les seves particularitats socials i lingüístiques i els objectius marcats com a centre, aquest projecte de millora vol reflexionar al voltant de com participen les famílies en el nostre centre i impulsar estratègies que afavoreixin una major col·laboració.

2. MARC TEÒRIC

2.1. Família i escola: responsabilitats compartides

Segons Bronfenbrenner (citat en De León, 2011), el desenvolupament dels infants està marcat pels diversos contextos en què participa i que es relacionen entre ells, com una xarxa. Els contextos més propers a l'infant són el familiar i l'escolar, essent sistemes claus per al seu creixement.

La institució de la família és l'encarregada de satisfer les necessitats bàsiques dels infants, és per això que s'encarrega de diverses funcions que, tal com explica M. Àngel Alabart (2018) poden dividir-se en dos àmbits.

El primer està relacionat amb el sentiment de pertinença i la identitat i engloba la cura física, la seguretat, l'organització dels espais i el temps que afecten, l'afecte, el reconeixement i la integració d'aquest individu en la comunitat.

El segon té a veure amb l'autonomia i la individualització i consta del marcatge de límits, l'adquisició d'hàbits, la socialització i l'educació emocional i la transmissió de valors.

Seguint la definició de Cagigal de Gregorio (2007), trobem que les responsabilitats de la família poden dividir-se en necessitats materials (alimentació, higiene, roba, etc.), afectives (rebre amor) i de seguretat (la família entesa com un espai segur en el que explorar), sense deixar de banda el seu paper principal en la transmissió de la cultura de valors, en el coneixement de les tradicions, en el modelatge i aplicació de les normes de convivència, en definitiva, en l'àmbit social.

A la vegada que l'àmbit familiar, trobem que la institució escolar, també assumeix altres responsabilitats educatives i de socialització (Alabart, 2018).

Tenint en compte les funcions d'ambos sistemes, s'observa que la institució de la família i la institució escolar coincideixen en la funció de socialització i l'equilibri personal de l'infant en relació amb el desenvolupament psicològic, l'afecte i les relacions respectuoses.

Lozano (citat en De León, 2011), va estudiar com els factors acadèmics, personals i familiars influeixen en el fracàs escolar i va concloure que la implicació i l'interès de les

famílies en el procés educatiu milloren la motivació dels alumnes i potencien la seva participació en els estudis, augmenten el seu rendiment escolar i milloren la seva actitud davant els estudis, tot afavorint el seu creixement personal. En aquest sentit, García-Bacete (citada en De León, 2011), reforça aquesta afirmació, assegurant que la implicació de les famílies en l'educació millora el rendiment escolar dels fills/es i, per tant, els centres que donen més suport a pares i fills aconsegueixen millors resultats acadèmics.

A més, tal com expliquen Henderson y Milstein (citats en Alabart, 2018), “la família i l'escola són factors de resiliència”, donat que compleixen moltes de les funcions que promouen la resiliència: donar afecte, comunicar expectatives altes, establir límits de manera afectiva, oferir oportunitats per a la participació, etc.

Per tant, es fa palesa la necessitat que els centres educatius comptin amb la col·laboració de les famílies per aconseguir els objectius educatius plantejats. La comunicació i la relació entre els dos àmbits és essencial si es vol garantir que l'infant rebi una educació coherent.

En aquest sentit, Rosa Guitart (2018) fa una proposta per afavorir la comunicació entre famílies-escola amb tres finalitats:

Conèixer-se mútuament: per intercanviar informació en ambdues direccions: del centre cap a les famílies i de les famílies cap al centre i per entendre els objectius, expectatives, preocupacions i necessitats de cadascun d'ells.

Compartir coneixements: per aprendre els uns dels altres. Les famílies poden aportar experiències i idees que enriqueixin tant els coneixements curriculars com les accions educatives, ajudant a millorar l'ensenyament i el procés d'aprenentatge.

Construir conjuntament: per realitzar propostes que portin a construir iniciatives. Es poden definir criteris educatius, dissenyar accions conjuntes per defensar els drets de l'escola i obtenir els recursos necessaris, etc.

En relació amb això, a la taula “Principios que conforman el papel de las familias en las escuelas transformadoras” que es va celebrar a les “XII Jornadas de 0-12” a Barcelona el 2016 es van exposar diferents experiències interessants com la borsa de persones traductores i la formació-integració en el català i la seva cultura (Guitart, 2018).

En resum, citant a Rosa Guitart “no posem límits a las famílies i sí ponts de participació i col·laboració que acabin amb els regnes separats, inaccessibles i no comunicats per compartir entre escola i família el poder i la comunicació” (2018, p. 73).

2.1.1. La realitat de les famílies immigrants

Des del 1990, “Espanya s’ha convertit en un estat receptor de persones immigrants” (Llevot-Calvet i Bernad-Cavero, 2024, p. 3). Aquesta realitat ha afectat les escoles, que han hagut de fer canvis i transformacions per tal d’adaptar-se a aquestes noves circumstàncies per seguir assegurant l’èxit educatiu, la inclusió, la interculturalitat i la convivència de l’alumnat.

Les responsabilitats de les famílies vers la criança i educació dels fills i filles són les mateixes per a totes les famílies, però no totes tenen la mateixa situació socioeconòmica o psicosocial. “La immigració, sobre tot en condicions de precarietat, és un factor de risc per al desenvolupament d’aquestes funcions” (Cagigal de Gregorio, 2007, p. 52).

Moltes de les persones que emigren tenen recursos econòmics limitats, la qual cosa dificulta la satisfacció de les necessitats materials (habitatges dignes i alimentació).

La satisfacció de les necessitats afectives també es pot veure afectada, donat que les persones adultes pateixen diferents dificultats emocionals (pèrdua del seu habitatge, de la seva família i de les seves propietats) i poden no estar emocionalment disponibles per als seus fills.

L’adaptació a una nova cultura, la manca d’estabilitat laboral o els canvis d’habitatge també poden afectar a una de les necessitats bàsiques, la seguretat.

La funció socialitzadora també es pot veure afectada, donat que es troben immersos en una cultura desconeguda, que utilitza una llengua que no coneixen i on s’actua seguint uns valors de convivència que, segons el seu parer, poden no tenir gaire importància.

Aquests processos d’adaptació impacten directament en el desenvolupament dels infants dins l’entorn familiar i escolar.

És per aquest motiu que, a l’hora d’establir vincles entre aquests dos sistemes, és fonamental que els centres educatius coneguin aquesta realitat i adoptin enfocaments

flexibles i comprensius que fomentin la inclusió, la convivència respectuosa i l'aprenentatge intercultural.

En aquest sentit, és interessant fer menció a Sleeter i Grant (citats en Cagigal de Gregorio, 2007) i els seus enfocaments en educació multicultural.

Enfocament centrat en les relacions humanes, que promou el respecte, l'acceptació de les diferències i una convivència harmònica.

Enfocament dels estudis de grup únic, que fomenta el coneixement de les diverses cultures per millorar la comprensió i l'acceptació mútua, amb la celebració de diferents actes que promouen la realitat cultural de les famílies de l'escola.

Educació multicultural, que valora la diversitat com una riquesa i permet als nens aprendre sobre les diferents cultures, mostrant-les com una realitat important.

2.2. La família com a membre de la comunitat educativa

Com s'ha observat en l'apartat anterior, la tasca educativa recau tant en l'escola com en les famílies. Sembla poc discutible la necessitat de participació de les famílies en els centres educatius.

Tot i això, encara es pensa que la raó per la qual se les hauria de considerar membres de la comunitat educativa es redueix únicament a l'existència de legislació en matèria educativa per complir els drets de les famílies de l'alumnat, sense tenir en compte que les famílies influeixen en la millora de l'educació dels infants, ja que són font de coneixement, i poden contribuir amb vivències personals, familiars i culturals (Guitart, 2018)

Limitar-nos només a aquesta raó pot deixar de banda els principis pedagògics mencionats a l'apartat anterior. Les escoles són espais d'educació i socialització per als seus membres i, com ja ha estat comentat, les persones que intervenen amb l'infant comparteixen responsabilitats, per tant, és fonamental establir aquesta relació i donar coherència als processos d'ensenyament-aprenentatge.

Cal que l'escola i les famílies comparteixin l'educació en valors. Educar implica ensenyar valors i és imprescindible poder-los viure i experimentar-los la major part del temps.

Tot i els arguments exposats, l'estudi realitzat per Garreta, J. l'any 2003 (Garreta, J. i Llevot, N. 2007) que va recollir les opinions de diferents docents, va evidenciar la poca implicació de les famílies en les escoles. El 0,5 % dels docents pensaven que aquesta participació era excessiva, el 25% que era satisfactòria, el 39,5% que era suficient, mentre que el 33% la va considerar insatisfactòria i el 1,5% inexistent.

Però aquesta percepció no va ser igual per a totes les famílies, ja que es va mostrar que segons l'origen, hi havia una visió diferent del grau d'implicació. Les famílies espanyoles són les que participaven de forma més correcta, mentre que les famílies d'origen magrebí, subsaharià i gitanes mostraven desinterès i la seva implicació era reduïda.

Les famílies immigrants, a més, tenien barreres que dificultaven la seva col·laboració i comunicació amb els centres educatius: el desconeixement del sistema educatiu representava el major obstacle (42%), seguit de l'idioma (30%) i el poc interès dels pares vers l'educació (32,5%).

En relació a les famílies gitanes, l'estudi mostrava falta d'interès (65%), conflicte cultural (41%), baix nivell cultural (37,6%) i desconeixement del sistema educatiu (31%).

Com a resposta a aquestes dificultats, el projecte INCLUD-ED va evidenciar que la participació de les famílies en activitats educatives pot superar les dificultats d'un nivell baix d'estudis. Quant les famílies aprenen conjuntament amb els seus fills, es produeixen canvis en les dinàmiques de la seva vida quotidiana i això provoca que no només adquireixin nous coneixements, sinó que també es canviï la manera com viuen l'experiència escolar (Valls Carol, et al. 2014).

2.3. Els espais de participació de les famílies

Les famílies dels infants poden participar en els centres educatius de diferents maneres: de forma individual (amb les tutories) o de forma col·lectiva (a través de les associacions de les famílies de l'alumnat i els consells escolars). I aquesta participació pot ser de diferents tipus: informativa, consultiva, decisòria, avaluativa i educativa.

2.3.1. La participació individual

La participació individual es fa a través de les tutories.

L'acció tutorial es desenvolupa durant totes les etapes educatives, amb un tutor o tutora assignat a cada alumne, que coneix el seu procés i expedient acadèmic i que és l'encarregat de mantenir relació amb la seva família.

Actualment, la tutorització inclou el seguiment del progrés acadèmic, el coneixement més individualitzat dels alumnes, i la millora de la seva integració escolar i social.

La relació i comunicació amb les famílies es fa mitjançant entrevistes individuals al llarg del curs escolar, en les quals es troben les famílies amb el tutor/a i on es tracten els resultats d'avaluació de l'infant, els seus progressos i dificultats i d'altres assumptes importants que poden anar sorgint al llarg del curs (Montañés, 2007).

2.3.2. La participació col·lectiva

La participació col·lectiva es realitza a través d'entitats representatives com l'Associació de Famílies de l'Alumnat (AFA) i el Consell Escolar.

L'Associació de Famílies de l'Alumnat (AFA)

Les AFA o AMPA (associació de mares i pares de l'alumnat) són organitzacions amb personalitat jurídica pròpia, sense finalitats lucratives i inscrites legalment al registre d'associacions. Són gestionades per una junta directiva i tenen diverses funcions que es poden classificar en cinc grans àmbits (Macià i Garreta, 2018).

- Suport logístic o material: proporciona ajuda econòmica, demana recursos humans a les administracions i organitza activitats festives.
- Gestió de serveis: s'encarrega de gestionar el servei de menjador, l'acollida matinal, les extraescolars i altres activitats puntuals com les colònies.
- Dinamització de la participació de les famílies: promou la implicació de les famílies amb l'organització de tallers, projectes o comissions.
- Comunicació amb el centre: celebra reunions amb l'equip directiu per transmetre i tractar les necessitats de les famílies.
- Participació en els òrgans de gestió del centre.

El Consell Escolar

El Consell Escolar és un òrgan de govern que permet a les famílies exercir el seu dret a controlar i gestionar els centres educatius finançats amb fons públics.

Per assegurar la participació en l'educació de tots els sectors i nivells, hi ha diversos tipus de consells escolars: Consell Escolar del Estat, Consell Escolar autonòmic, Consells Escolars Provincials, Consells Escolars Municipals i Consells Escolars dels centres educatius públics (Montañés, F. 2007).

Els Consells Escolars dels centres educatius públics intervenen en aspectes clau de la gestió dels centres, per la qual cosa és necessària la participació de tota la comunitat educativa: director/a, cap d'estudis, secretaria, representants de l'ajuntament, docents, famílies i personal d'administració i serveis.

Aquest òrgan es reuneix com a mínim un cop per trimestre, amb una sessió obligatòria al principi i una altra al final del curs. Tot i així, es podrà reunir en altres ocasions quan es consideri necessari.

Les principals funcions d'aquest òrgan de participació, són:

- Aprovar i valorar els projectes, les normatives i la programació anual del centre.
- Informar-se sobre les candidatures a la direcció i els projectes presentats, i participar en el procés de selecció del director/a.
- Prendre decisions sobre l'admissió de l'alumnat.
- Conèixer la resolució dels conflictes disciplinaris i assegurar que es compleixi la normativa vigent.
- Proposar accions i iniciatives per millorar la convivència, promoure la igualtat de gènere i resoldre els conflictes de manera pacífica.
- Fomentar la conservació i millora de les instal·lacions i aprovar l'obtenció de recursos addicionals.

2.3.3. Altres àmbits de participació

Els espais més comuns en què trobem la participació de les famílies són l'Associació de famílies de l'alumnat (AFA) i el Consell Escolar, tanmateix, existeixen altres oportunitat de participació.

Pérez Gómez (citada en Macià i Garreta, 2018) proposa tres àmbits en els quals les famílies poden intervenir: “la participació com a suport a casa i comunicació, la participació com a col·laboració, i la participació com a presa de decisions”.

En relació amb la participació com a suport a casa i comunicació, es proposa la realització de reunions periòdiques, tant grupals com individuals, amb el/la mestre/a.

Pel que fa a la participació com a col·laboració, es podria comptar amb els coneixements teòrics i pràctics de les famílies i introduir-los dins l’aula, així com disposar de la seva ajuda per preparar materials educatius que utilitzaran els seus infants en futures activitats.

D'altra banda, per fomentar la participació en la presa de decisions, les famílies podrien encarregar-se de la coordinació d’activitats extraescolars i complementàries.

Tenint en compte els àmbits de participació familiar comentats, Macià i Garreta (2018) exposen diferents intervencions exitoses: voluntariat, comissions mixtes, espais compartits i entrades per a la convivència.

El voluntariat implica la col·laboració de les famílies en tasques educatives i suport dins l’aula. El seu objectiu principal és ajudar el/la docent i acompanyar els infants durant l’horari lectiu.

Les comissions mixtes són grups de treball formats per les famílies i els mestres de l’escola. Com a exemple proposen la comissió de cohesió, que té com a objectiu millorar la relació entre famílies i docents.

Els espais compartits consisteix en fer ús dels espais del centre fora de la jornada escolar (biblioteca, pati, etc.) i introduir les famílies a l’hora del menjador com a suport per al monitoratge.

Les entrades per a la convivència tracta de flexibilitzar l’entrada a l’escola de 9 a 9:30 i utilitzar aquest moment per compartir amb les famílies els projectes en què estan participant els seus infants.

2.3.4. Tipus de participació

Arostegui, Darretxe i Beloski (citats en Calvo, et al. 2016) van establir els tipus de participació de la comunitat: informativa, consultiva, decisòria, avaluativa i educativa.

La participació informativa es limita a rebre informació sobre el centre i les decisions preses, sense possibilitat d’intervenció. La consultiva permet que les famílies siguin

consultades, però amb un poder de decisió molt reduït, a través dels òrgans de govern del centre. En la decisòria, els membres de la comunitat tenen una participació representativa en els processos de presa de decisions. La avaluativa implica la supervisió del rendiment del centre i l'avaluació del progrés educatiu de l'alumnat. Finalment, la educativa fomenta la participació activa de les famílies en l'aprenentatge dels alumnes i en programes educatius dins i fora de l'horari escolar.

El projecte INCLUD-ED afirma que només la participació decisòria, avaluativa i educativa tenen un impacte real en l'aprenentatge dels infants, de les seves famílies i de la comunitat. Això demostra que permetre la participació de tota la comunitat, especialment de les famílies, comporta beneficis tant per als alumnes com per als adults, ja que aquesta implicació ajuda a millorar les condicions de vida de tots els participants, oferint-los oportunitats en àrees com l'ocupació, l'accés a la salut, la participació social i l'habitatge (Valls Carol, et al. 2014).

2.4. Models exitosos de participació

El Departament d'Educació disposa de la Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya (XTEC), una plataforma digital destinada a la comunitat educativa que els ofereix recursos, eines i serveis.

Un dels seus àmbits d'actuació està destinat a les famílies i ofereix diverses eines (orientacions, formacions, recomanacions, etc.) que volen fomentar la implicació de les famílies en l'entorn educatiu dels seus fills i filles.

En aquest sentit, existeix un apartat que es centra específicament en la relació famílies i escola i proporciona més informació i recursos sobre l'acció tutorial compartida, l'acompanyament escolar a casa, l'escolaritat, la carta de compromís educatiu, entre d'altres (Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya. s.d.).

A més del que ofereix el Departament d'Educació, existeixen altres actuacions d'èxit en relació amb la participació de les famílies que és interessant conèixer i que s'exposen en els següents subapartats.

2.4.1. Comunitats d'aprenentatge

Les Comunitats d'Aprenentatge són una iniciativa que té com a objectiu implicar la família i la societat en el context escolar i es caracteritza per oferir una educació de qualitat basada en l'aprenentatge dialògic.

Aquest projecte transforma els centres educatius, ja que promou la participació activa i la col·laboració entre escola, família i comunitat en tots els aspectes del procés educatiu. Aquesta participació es fa mitjançant les comissions mixtes i interaccions dialògiques.

La formació és clau en aquest procés, ja que afavoreix la implicació i compromís de tots els agents educatius i assegura que es donin tots els indicadors de la seva participació efectiva: diàleg, col·laboració, empatia i la creació de xarxes de suport que afavoreixin la comunicació i implicació de les famílies en l'educació dels seus fills (Calvo, et al., 2016).

A continuació es presenten algunes de les actuacions més exitoses de les Comunitats d'Aprenentatge (Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació, 2019).

La modalitat de formació de familiars més exitosa són les tertúlies dialògiques. Son trobades en què les membres de la comunitat reflexionen i construeixen coneixement a partir de la lectura d'una obra de la literatura clàssica universal.

Els grups interactius consisteixen en comptar amb el suport de diferents adults (a banda del docent) de la comunitat educativa. D'aquesta manera es pot incloure a tot l'alumnat dins l'aula i s'evita la segregació i s'acceleren els aprenentatge de l'alumnat, donat que es dona una atenció més directa als infants i es promou la interacció.

2.4.2. "Leer juntos"

"Leer juntos" és una experiència d'educació literària que actualment s'està portant a terme en diverses escoles d'Aragó i en la qual participen infants, les seves famílies i biblioteques públiques i que té com a objectiu compartir experiències culturals. Aquest projecte va ser reconegut amb el Premi Nacional de Foment de la Lectura 2005, concedit pel Ministeri de Cultura.

Dins d'aquesta iniciativa hi ha tres propostes que cal destacar, en funció de la implicació familiar: el llibre de les famílies d'educació infantil, les motxilles de "leer juntos" de l'escola infantil de 0 a 3 anys i les maletes del riure (CEIP Francisco Galiay Sarañana de Ballobar, 2007).

El llibre de les famílies d'educació infantil consisteix en un quadern que les famílies es van intercanviant i on escriuen sobre viatges, anècdotes, cançons, sentiments, etc. L'objectiu és que les persones adultes facin d'exemple d'escriptura als infants i es comparteix experiències.

Les motxilles de "leer juntos" de l'escola infantil de 0 a 3 anys és una altra proposta que es basa en la creació de motxilles (una per a cada infant) amb material dirigit als infants (llibres de imatges o llibres amb poc text) i material dirigit a les famílies (altres textos i poemes).

Les maletes del riure estan destinades a diferents edats i estan pensades per estar a casa de tots els infants durant dues setmanes. Dins d'elles es poden trobar llibres, còmics i obres audiovisuals de comèdia. A més d'això, inclou una disfressa de bufó i un quadern, on les famílies poden expressar la seva opinió en relació amb el material.

2.4.3. INCLUD-ED

El projecte INCLUD-ED ha analitzat les estratègies educatives que ajuden a reduir les desigualtats i fomentar la cohesió social, així com aquelles que provoquen més exclusió. Una de les seves principals contribucions ha estat identificar les "actuacions educatives d'èxit", que es poden classificar en: actuacions inclusives i en la implicació de les famílies i la comunitat.

Centrant-nos en la implicació de les famílies i la comunitat, es proposa realitzar activitats de formació dirigides a tots els membres de la família dels infants. Algunes de les formacions que s'han impartit en els centres d'èxit del projecte estaven enfocades en l'ús de les TIC, l'adquisició d'un nou idioma, l'alfabetització matemàtica, l'art, etc. Però, perquè aquestes formacions siguin realment profitoses, han d'adaptar-se a les pròpies famílies, a les seves demandes, interessos i horaris (Valls Carol, et al. 2014).

3. MARC NORMATIU

Per tractar la legislació referent a la participació de les famílies dins dels centres educatius és important conèixer la normativa existent, des del l'àmbit estatal fins l'autonòmic.

3.1. Normativa estatal

Així doncs, la primera llei fonamental de l'estat és la “**Constitució Espanyola**”, que recull diversos articles sobre educació i el paper de la família en l'educació i benestar dels seus fills/es. Els més rellevants són els següents:

- L'article 27.5 "Los poderes públicos garantizan el derecho de todos a la educación, mediante una programación general de la enseñanza, con participación efectiva de todos los sectores afectados y la creación de centros docentes."
- L'article 27.7 "Los profesores, los padres y, en su caso, los alumnos intervendrán en el control y gestión de todos los centros sostenidos con fondos públicos, en los términos que la ley establezca."
- L'article 39.3 "Los padres deben prestar asistencia de todo orden a los hijos habidos dentro o fuera del matrimonio, durante su minoría de edad y en los demás casos en que legalmente proceda."

Aquesta normativa estableix les bases per al desenvolupament de les lleis educatives estatals com la LOMLOE y lleis educatives autonòmiques.

Centrant-nos ara en la normativa educativa espanyola “**Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació (LOE), modificada per la Llei Orgànica 3/2020, de 29 de desembre (LOMLOE)**” trobem que existeixen diferents articles relacionats amb la participació de les famílies en la vida escolar i el dret a escollir centre educatiu.

- L'article 84 “Admisión de alumnos”. Aquest article, regula el procés d'admissió d'alumnes, garantint el dret de les famílies a escollir centre educatiu per als seus fills. No obstant això, aquest dret està subjecte a la disponibilitat de places i als criteris d'admissió establerts per assegurar una distribució equilibrada de l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu.

- L'article 119 “Participación en el funcionamiento y el gobierno de los centros públicos y privados concertados”. Aquest article estableix que les administracions educatives han de promoure la participació efectiva de les famílies en la vida escolar, especialment a través dels consells escolars dels centres.
- L'article 126 “Composición del Consejo Escolar”. Aquest article explica quins són els membres que conformen els Consells Escolars.
- L'article 127 “Competencias del Consejo Escolar”. Aquest article descriu les funcions d'aquest òrgan de participació.

3.2. Normativa autonòmica

En referència a la normativa educativa de Catalunya, trobem les disposicions legislatives següents:

En la **Llei 18/2003, del 4 de juliol, de Suport a les Famílies**, dins el títol V, en el capítol I, s'expliquen les mesures destinades a infants i adolescents, en aquest sentit trobem l'article 32, que tracta la família en l'àmbit de l'escola

- L'article 32.1 estableix que “el Govern ha de fomentar el desenvolupament de mecanismes que afavoreixin l'exercici dels drets dels pares i les mares i la necessària coordinació o interacció harmònica de les famílies amb els centres educatius de titularitat pública i privada en la tasca compartida de desenvolupament personal i d'educació de l'infant i l'adolescent”.
- L'article 32.2 estableix que “específicament, als centres educatius de titularitat pública i concertats, s'han de fomentar la dinamització i la consolidació de les escoles de pares i mares, i s'ha de posar una atenció especial a (...) b) Impulsar la utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació en el si de les escoles per a facilitar una participació més activa dels pares i les mares en el seguiment del procés formatiu dels fills (...)”.

En la **Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'Educació de Catalunya**, dins el títol III, el capítol III es destina a les famílies i trobem l'article 25, que tracta la participació de les famílies en el procés educatiu, l'article 26, que tracta les associacions de mares i pares d'alumnes i l'article 27, que tracta el suport formatiu a les famílies. En el títol V, en el capítol II s'expliquen els ensenyaments de règim general i trobem l'article 56 i 57, que tracten sobre l'educació infantil i l'educació primària respectivament.

- L'article 25.1 estableix que “les mares, els pares o els tutors dels alumnes, a més dels altres drets que els reconeix la legislació vigent en matèria d'educació, tenen dret a rebre informació sobre el projecte educatiu, el caràcter propi del centre, els serveis que ofereix el centre i les característiques que té, la carta de compromís educatiu, i la corresponsabilització que comporta per a les famílies, les normes d'organització i funcionament del centre, les activitats complementàries, si n'hi ha, les activitats extraescolars i els serveis que s'ofereixen, la programació general anual del centre i les beques i els ajuts a l'estudi”.
- L'article 25.2 estableix que “les mares, els pares o els tutors dels alumnes matriculats en un centre tenen dret a rebre informació sobre l'evolució educativa de llurs fills. Amb aquesta finalitat, el Departament ha de preveure els mitjans necessaris perquè els centres, el professorat i altres professionals puguin oferir assessorament i atenció adequada a les famílies, en particular per mitjà de la tutoria”.
- L'article 25.3 estableix que “les mares, els pares o els tutors tenen el deure de respectar el projecte educatiu i el caràcter propi del centre, el dret i el deure de participar activament en l'educació de llurs fills, el deure de contribuir a la convivència entre tots els membres de la comunitat escolar i el dret de participar en la vida del centre per mitjà del consell escolar i dels altres instruments de què es dotin els centres en exercici de llur autonomia”.
- L'article 26.1 estableix que “les mares i els pares dels alumnes matriculats en un centre poden constituir associacions, que es regeixen per les lleis reguladores del dret a l'educació, per les normes reguladores del dret d'associació, per les

disposicions establertes per aquesta llei i les normes de desplegament i pels estatuts de l'associació”.

- L'article 26.2 estableix que “les associacions de mares i pares d'alumnes tenen per finalitat essencial facilitar la participació de les mares i els pares en les activitats del centre, a més de les establertes per la normativa vigent i les que determinin els estatuts de les dites associacions”.
- L'article 27.1 estableix que “el Govern ha d'impulsar programes de formació que afavoreixin la implicació de les famílies en l'educació dels fills”.
- L'article 56.4 estableix que “durant l'educació infantil, hi ha d'haver una cooperació estreta entre els centres i les famílies, que són el primer referent afectiu dels infants i tenen la responsabilitat primera de llur educació. Així mateix, com a primer ensenyament, s'ha de garantir la coherència entre l'acció educativa del segon cicle de l'educació infantil i els primers anys de l'educació primària”.
- L'article 57.7 estableix que “l'acció tutorial a l'educació bàsica, que comporta el seguiment individual i col·lectiu dels alumnes, ha de contribuir al desenvolupament de llur personalitat i els ha de prestar l'orientació de caràcter personal, acadèmic i, si escau, professional que els ajudi a assolir la maduresa personal i la integració social. Per a facilitar a les famílies l'exercici del dret i el deure de participar i d'implicar-se en el procés educatiu de llurs fills, els centres han d'establir procediments de relació i cooperació amb les famílies i els han de facilitar informació sobre l'evolució escolar i personal de llurs fills”.

En la **Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència**, el capítol II, dins el títol II, es centra en els drets en l'àmbit familiar, i l'article 37 tracta la responsabilitat en la criança i la formació.

- L'article 37.3 estableix que “les administracions públiques han de vetllar per la protecció dels infants i els adolescents en el cas de mal ús de la potestat parental, tutelar o de la guarda, i també perquè els pares, els titulars de la tutela o els que en tenen la guarda disposin de les oportunitats i dels mitjans d'informació i

formació adequats per a ajudar-los a complir llurs responsabilitats envers els infants i adolescents. Igualment, han de posar especial atenció en les necessitats dels infants i adolescents de famílies monoparentals i en l'àmbit de famílies pertanyents als grups menys afavorits o que viuen en situació de pobresa”.

En el **Decret 102/2010, del 3 d'agost, d'Autonomia dels Centres Educatius**, dins el títol I, en el capítol I, s'explica el projecte educatiu de centre, i l'article 6 tracta la seva aprovació i difusió. El capítol II del mateix títol, es centra en l'autonomia pedagògica i organització dels currículums i l'article 15 tracta l'acció tutorial.

- L'article 6.3 estableix que “les famílies i la resta de persones membres de la comunitat escolar tenen dret a conèixer el projecte educatiu del centre. Amb aquests efectes, cada centre ha de mantenir el seu projecte educatiu a disposició de totes les persones membres de la comunitat educativa i facilitar-los-en el coneixement”.
- L'article 15.1 estableix que “l'acció tutorial té per finalitat contribuir, en col·laboració amb les famílies, al desenvolupament personal i social de l'alumnat en els aspectes intel·lectual, emocional i moral, d'acord amb la seva edat, i comporta el seguiment individual i col·lectiu de l'alumnat per part de tot el professorat”.
- L'article 15.2 estableix que “les actuacions associades a l'acció tutorial, com a mínim, han de:
 - a) Informar les mares, els pares o tutors/es sobre l'evolució educativa dels seus fills i filles, i oferir-los assessorament i atenció adequada.
 - b) Facilitar a pares, mares i tutors/es legals l'exercici del dret i el deure de participar i implicar-se en el procés educatiu dels seus fills i filles. (...)”.

En el **Decret 155/2010, de 2 de novembre, de la direcció dels centres educatius públics i del personal directiu professional docent**, el capítol II, està dedicat a les funcions i atribucions de la direcció, i l'article 7 tracta les funcions en relació amb la comunitat escolar.

- L'article 7 estableix que “la direcció del centre, com a responsable de l'acció educativa que s'hi du a terme, té les funcions següents específicament relacionades amb la comunitat escolar:
 - a) Vetllar per la formulació i el compliment de la carta de compromís educatiu del centre, i garantir el funcionament de les vies i els procediments de relació i cooperació amb les famílies, per facilitar l'intercanvi d'informació sobre l'evolució escolar i personal dels seus fills. (...)
 - d) Assegurar la participació efectiva del consell escolar en l'adopció de les decisions que li corresponen i en la tasca de control de la gestió del centre. (...)
 - f) Establir canals de relació amb les associacions de mares i pares d'alumnes i, quan escaigui, amb les associacions d'alumnes. (...)”.

4. ÀNALISI DAFO

		ASPECTES NEGATIUS	ASPECTES POSITIUS
ANÀLISI		DEBILITATS	FORTALESES
		<p>Desconeixement de com funciona el sistema educatiu.</p> <p>El nostre centre té un percentatge elevat de famílies amb necessitats socioeconòmiques i socioeducatives (el 35%) i amb dificultats d'arrelament cultural i barreres idiomàtiques. Aquest conjunt de factors provoca un baix coneixement del sistema educatiu català.</p>	<p>Instal·lacions grans, equipades i funcionals.</p> <p>Al ser de nova creació (any 2027), la nostra escola va ser dissenyada per comptar amb instal·lacions grans, funcionals i lluminoses. Aquestes estances també disposen de tot l'equipament necessari (taules i cadires flexibles, PDI, mobles d'emmagatzematge, etc.).</p>
INTERN		<p>Visió de l'escola centrada en el mestre i l'activitat exclusiva a l'aula.</p> <p>Les nostres famílies conceben el docent com l'únic transmissor del coneixement i pensen que elles són agents externs. També tenen la creença que s'educa només dins l'aula i durant l'horari escolar.</p>	<p>Diversitat d'eines de difusió.</p> <p>Des del centre disposem de diferents eines per afavorir la comunicació amb les famílies: correu electrònic, telèfon, pàgina web, xarxes socials, agenda escolar, aplicació "Dinantia" i reunions.</p>

<p>Bretxa digital en les famílies.</p> <p>Una part important de les nostres famílies presenta un coneixement bàsic de les TIC i un accés limitat a eines digitals, fet que provoca una bretxa digital.</p>	<p>Predisposició i motivació de l'equip docent.</p> <p>El nostre equip docent està format per persones compromeses, implicades i motivades que tenen un ampli coneixement pedagògic i que estan en constant formació.</p>
<p>Baixa participació de les famílies en l'àmbit pedagògic.</p> <p>Les famílies del nostre alumnat són de procedència estrangera (el 55%) i tenen necessitats socioeconòmiques i socioeducatives (el 35%). Aquest conjunt de factors dificulta la seva implicació en les tasques pedagògiques del seu fill/a.</p>	<p>Bona organització entre l'equip docent.</p> <p>Entre les característiques del nostre equip destaca la forma de treballar. La xarxa de mestres es coordina per proporcionar l'alumnat bones pràctiques que enriqueixin el procés d'ensenyament – aprenentatge i comparteixen responsabilitats en un clima d'escolta, respecte i assertivitat.</p>
<p>Masclisme cultural.</p> <p>El masclisme cultural responsabilitza la dona de la criança dels fills. En el nostre context, això provoca una baixa participació dels homes en l'àmbit escolar.</p>	<p>Plantilla de professorat estable.</p> <p>L'estabilitat del nostre equip docent afavoreix la continuïtat dels projectes educatius, facilita la creació de vincles sòlids amb les famílies i reforça la confiança entre l'escola i la comunitat.</p>

<p>Manca de temps del professorat per dedicar al treball en famílies.</p> <p>El nostre equip docent participa de diferents projectes i iniciatives. Això limita el temps que poden dedicar a la participació de les famílies i dificulta la creació de vincles amb elles.</p>	<p>Projecte Educatiu de Centre públic.</p> <p>El projecte educatiu de “L’escola l’Esperança” recull els nostres trets d’identitat, els objectius que volem assolir, l’organització del centre, etc. Aquest document pedagògic està publicat a la nostra pàgina web i, per tant, pot ser consultat per les famílies.</p>
<p>Idioma de comunicació.</p> <p>Un alt percentatge dels nostres alumnes (el 55%) procedeixen de famílies immigrades on la llengua que parlen a les seves llars no és el català. Algunes de les llengües que parlen les famílies són l’àrab (25%, l’amazic 5%, el Mambara 3% i el romanès 2%. Aquest fet dificulta la comunicació entre les famílies i el centre.</p>	<p>Existència d’òrgans de participació escolars.</p> <p>Dins del nostre centre trobem diferents òrgans de participació escolars: El Consell Escolar, l’Associació de Famílies de l’Alumnat (AFA) i les Comissions Mixtes (Comissió Escola Verda, Comissió d’Animació Cultural i Festes, Comissió de Pati i Comissió de Biblioteca.</p>
<p>Baixa assistència a les reunions.</p> <p>Les necessitats socioeconòmiques de les nostres famílies i les dificultats per entendre la nostra</p>	<p>Implicació de la direcció.</p> <p>L’equip directiu impulsa i dona suport als projectes de participació</p>

	<p>cultura i l'idioma provoquen també un índex baix d'assistència a les reunions que s'organitzen des del centre.</p>	<p>familiar i motiva l'equip docent a treballar en això.</p>
	<p>Manca de pressupost.</p> <p>Els recursos de què disposa la nostra escola són limitats i depenen de la Generalitat de Catalunya. És per això que moltes vegades no disposem dels recursos que necessitaríem per fer els projectes i activitats que ens proposem.</p>	
<p>A N À L I S I</p>	<p>AMENACES</p>	<p>OPORTUNITATS</p>
	<p>Poca experiència prèvia en activitats comunitàries.</p> <p>El “Barri de l’Esperança” va reconstruir-se el 2026. És per això que encara no s’ha realitzat cap activitat comunitària a la localitat i els seu habitants no han tingut l’oportunitat de participar-hi.</p>	<p>Serveis propers a l’escola.</p> <p>La nostra escola col·labora i fa ús de diferents associacions, entitats i espais del barri i de la ciutat de Tarragona com són l’IMET, el Centre Cívic de Torreforta i l’Anella Mediterrània.</p>

Dificultat en la conciliació familiar.

Moltes famílies tenen horaris laborals exigents, treballs poc flexibles i una sobrecàrrega familiar que dificulta la seva disponibilitat horària i l'organització familiar.

Existència de taules de participació a la ciutat de Tarragona.

La localitat en què estem ubicades ofereix taules de participació que promouen la participació activa dels veïns i veïnes dels barris de Ponent a la comunitat i la difusió de serveis i recursos destinats a infants i adolescents a la ciutat.

Poca implicació de la comunitat en activitats comunitàries.

A causa de la recent edificació de la zona i de les característiques d'alguns dels seus habitants (necessitats socioeconòmiques i socioeducatives, dificultats d'arrelament cultural, barreres idiomàtiques i torns laborals poc conciliadors) hi ha una baixa implicació en les activitats comunitàries.

Existència del programa Temps X Cures.

L'ajuntament de la localitat en què estem ubicades ofereix el programa "Temps X cures", que és un servei gratuït de cura i acompanyament per a infants d'entre 3-12 anys fora de l'horari escolar. Aquesta iniciativa està pensada per ajudar les famílies a compaginar millor la feina, la criança i la vida personal.

5. DESENVOLUPAMENT DEL PROJECTE

5.1. Objectius i estratègies

Aquest projecte de millora cerca l'assoliment de quatre objectius, agrupats en quatre àmbits d'actuació (àmbit pedagògic, àmbit metodològic, àmbit de gestió i àmbit de la comunitat).

Per aconseguir cadascun d'aquests objectius, es plantegen diverses estratègies.

ÀMBIT PEDAGÒGIC
Objectiu 1 Fomentar la participació activa de les famílies en el procés d'aprenentatge dels seus fills i filles.
Estratègies 1.1. Establir mecanismes perquè les famílies puguin aportar coneixements i experiències al projecte educatiu del centre. 1.2. Comptar amb el suport de les famílies en les activitats d'ensenyament-aprenentatge. 1.3. Crear espais de formació per a les famílies amb l'objectiu de dotar-les d'eines per acompanyar el procés educatiu dels seus fills i filles.

ÀMBIT METODOLÒGIC
Objectiu 2 Afavorir la relació, comunicació i col·laboració de les famílies amb l'escola.
Estratègies 2.1. Millorar les estratègies de comunicació bidireccional entre el centre i les famílies, utilitzant eines digitals i presencials. 2.2. Posar en marxa activitats col·laboratives entre docents, alumnes i famílies que reforcin l'aprenentatge i el treball en xarxa. 2.3. Afavorir el coneixement d'ambdós sistemes (escola i famílies). 2.4. Disposar d'un espai d'acollida.

ÀMBIT DE GESTIÓ

Objectiu 3

Establir una estructura organitzativa que afavoreixi la participació familiar.

Estratègies

- 3.1. Augmentar l'impacte dels òrgans de participació col·lectius del centre (comissions mixtes, el consell escolar i l'AFA).
- 3.2. Millorar la coordinació amb l'AFA.
- 3.3. Introduir la figura de les famílies delegades de classe.
- 3.4. Oferir un servei de canguratge a les famílies.

ÀMBIT DE LA COMUNITAT EDUCATIVA

Objectiu 4

Reduir barreres socioculturals i lingüístiques que puguin dificultar la participació de totes les famílies en la vida escolar.

Estratègies

- 4.1. Implicar les famílies en projectes comunitaris.
- 4.2. Promoure la interculturalitat present en la comunitat.
- 4.3. Participar en Taules de participació comunitàries.

5.2. Relació amb el currículum

La importància de la participació de les famílies dins l'escola i la manera en què centre educatiu i famílies es relacionen i es comuniquen queda recollida en el currículum. Donat que la nostra escola proporciona ensenyament a Educació Infantil i Educació Primària, és important analitzar el paper que se'ls assigna en ambdós documents oficials.

5.2.1. Currículum d' Educació Infantil

A l'Educació Infantil les famílies reben un paper molt important, i això ho reflexa el Currículum d'Educació Infantil, que les inclou en els apartats de “L'escola com a espai de benestar i d'aprenentatge”, “L'equip i el projecte” i “La família i l'escola”.

L'escola com a espai de benestar i d'aprenentatge

L'escola té com a missió oferir una formació completa als infants que en formen part, però aquest propòsit no és exclusiu del centre educatiu, ja que es comparteix amb les famílies. Per això, és essencial que el mestre treballi en sintonia amb les famílies i que aquestes confiïn plenament en l'escola.

En aquest sentit, cal remarcar la importància de l'acollida dels infants a l'escola, és a dir, la manera com es construeixen les primeres relacions i com viuen els nens i nenes el primer contacte amb les seves mestres, ja que seran presents en el seu dia a dia durant força temps. Aquesta acollida no ha de ser només un conjunt de pautes o un tràmit, sinó que ha de generar vincles de confiança i complicitat sòlida entre totes les parts. Implica que tots els membres de la comunitat educativa, segons el seu rol, adoptin una manera de fer propera, càlida i conscient de la importància d'aquest moment.

Tanmateix, l'acollida no pot limitar-se als primers dies de curs. Ha de ser una actitud constant al llarg de tot l'any. L'escola ha de ser sempre un espai on tothom se senti benvingut, valorat i acceptat, amb totes les seves diferències i particularitats, enteses com una riquesa per a la comunitat. Per tant, aquest moment quotidià ha de ser revisat i pensat amb cura.

L'equip i el projecte

L'escola és una comunitat organitzada en la qual cada membre té un paper important. Tots treballen conjuntament i sumen esforços amb un objectiu comú: garantir el benestar i el desenvolupament global dels infants. Per aconseguir-ho, cal seguir les següents recomanacions:

- Cal construir un camí compartit, és a dir, s'ha d'arribar a consensos que recullin, en la mesura del possible, les visions i opinions de tothom, perquè cadascú s'hi pugui sentir reflectit. És un procés que requereix temps i paciència, sense presses, permetent que tothom hi pugui participar al seu ritme. És fonamental tenir en compte i integrar les persones que s'incorporen de nou, tant docents com famílies, així com el context específic en què es desenvolupa l'activitat educativa.
- S'ha de procurar que totes les persones que formen part de la comunitat educativa es sentin vinculades a l'escola. Per això, es important que hi hagi un projecte comú que generi implicació i entusiasme col·lectiu. Aquest vincle provocarà que la gent estigui disposada a participar i contribuir perquè l'escola segueixi creixent i millorant.
- Treballar en equip dins l'escola, que hi hagi un objectiu comú, on l'èxit de cadascú depèn també de l'èxit dels altres. En el context escolar, aquesta finalitat compartida pot girar entorn del projecte educatiu del centre, donat que és el lloc en què es concentren els interessos comuns i on es genera consens i compromís entre tots els membres de la comunitat educativa.

Així doncs, citant el Currículum, “El treball en equip augmenta la qualitat del servei d'educació i també l'aprenentatge dels alumnes” (Generalitat de Catalunya, p. 92). Quan l'equip docent comparteix i acorda un model educatiu coherent, i el currículum es desenvolupa de manera coordinada, es crea un entorn més favorable per al benestar dels alumnes i per al seu aprenentatge. I si els mestres col·laboren entre ells, donen exemple als infants de com treballar junts i això contribueix a fomentar una actitud més oberta, inclusiva i respectuosa dins l'aula.

La família i l'escola

Perquè la relació entre la família i l'escola sigui realment positiva, cal que es basi en el respecte mutu, la confiança i el reconeixement de les diferències de cada persona. El vincle amb les famílies ha de contribuir a enriquir les pràctiques educatives i a millorar la relació amb els infants, i no hauria de quedar-se només en el compliment d'una obligació formal.

Les diverses cultures i maneres de viure de les famílies que formen part de l'escola també són factors importants que poden influir en la manera com ens comuniquem i ens relacionem. En aquesta línia, els elements claus per afavorir l'èxit educatiu estan relacionats amb una bona comunicació i un alt nivell de confiança entre escola i famílies.

A l'hora de generar aquesta comunicació basada en la confiança, hi ha aspectes fonamentals que l'escola ha de complir en relació amb les famílies:

- Cal reconèixer que la família és el primer referent i la principal responsable en l'educació dels infants. L'escola ha de tenir en compte les expectatives tant de les famílies com dels alumnes, però això no implica que les famílies puguin determinar com s'ha de gestionar l'activitat educativa dins del centre.
- S'ha de partir de la confiança que totes les famílies actuen amb la millor intenció pel que fa al benestar dels seus fills. Això implica que des de l'escola no s'han de jutjar ni valorar les seves decisions, sinó que cal respectar-les.
- És fonamental mantenir una actitud clara i oberta amb les famílies, explicant com funciona l'escola, per què es prenen determinades decisions i quins són els criteris que guien l'acció educativa.
- Fer ús de la carta de compromís educatiu, una eina valuosa per afavorir la col·laboració entre les famílies i l'escola, ja que permet establir acords i responsabilitats compartides.

A banda d'això, també les famílies han de complir certs requisits a l'hora de comunicar-se amb l'escola:

- Les famílies han de confiar que els mestres són professionals preparats, que exerceixen la seva tasca amb rigor i compromís, i que ajuden els infants a créixer estimulant les seves capacitats mitjançant experiències d'aprenentatge variades i de qualitat.
- És important ser conscients que l'escola no pot assumir sola totes les responsabilitats educatives, ja que sovint se li demanen accions que van més enllà de la seva funció pròpiament pedagògica. Tot això pot acabar generant una càrrega excessiva sobre els equips educatius.
- Les famílies han de mostrar una actitud oberta a col·laborar amb el centre. Mares i pares haurien d'estar receptius a les demandes que se'ls puguin fer i oferir la seva ajuda dins de les seves possibilitats. Aquesta implicació va més enllà d'un simple suport puntual, consisteix a expressa una actitud de compromís i reconeixement cap a la tasca del centre.
- Cal entendre i acceptar la diversitat d'educadors/es i estils pedagògics. Les famílies han d'evitar fer comparacions entre mestres, ja que aquestes poden generar tensions i efectes negatius.

Citant de nou el Currículum d'Educació Infantil, totes aquestes recomanacions es podrien resumir en la següent frase “ l'èxit de la interacció entre la família i l'escola radica en el fet que uns i altres siguin capaços de mirar-se amb bons ulls” (Generalitat de Catalunya, p. 104).

Per afavorir el compliment d'aquestes recomanacions, aquest document també proporciona un seguit d'estratègies:

- Cal posar una atenció especial als moments de l'arribada dels infants de tres anys a l'escola i la transició dels de cinc cap a l'etapa educativa següent. Aquests canvis són significatius i requereixen una mirada curosa i sensible.

- Els moments d'entrada i sortida de l'escola tenen un gran valor, ja que afavoreixen el vincle de confiança entre famílies i escola i tanquen cada jornada com una experiència compartida. És important oferir als pares i mares l'opció d'acompanyar i recollir els seus fills amb calma, fent-los sentir que l'escola és un lloc proper i accessible.
- Cal promoure espais de conversa on les famílies se sentin escoltades, puguin compartir dubtes i inquietuds, i rebin un suport empàtic, allunyat dels judicis.
- És molt útil fer servir eines de comunicació com els diaris de classe, els dossiers d'aprenentatge o les maletes viatgeres, que ajuden a mantenir un intercanvi entre l'escola i les famílies, i també entre les pròpies famílies, enfortint així la xarxa comunitària.
- És important organitzar reunions de classe on puguin participar totes les famílies, donant la seva opinió i fomentant una dinàmica col·lectiva on es comparteixin idees i experiències.
- Poden realitzar-se entrevistes individuals entre l'escola i les famílies. Aquestes trobades permeten un diàleg proper i personalitzat, centrant-se en les característiques úniques de cada infant i família, i oferint l'oportunitat de conèixer més detalladament la situació de l'infant per ajudar a millorar les pràctiques educatives.
- L'ús d'informes i dossiers representa una eina molt útil per avaluar i recollir informació sobre els processos de maduració i aprenentatge dels infants, i compartir aquesta informació amb les seves famílies.
- Es pot implicar les famílies en l'aula i en les activitats escolars. Aquesta participació ha de ser vista com una oportunitat per compartir experiències i interactuar amb el context educatiu.

- La participació en sortides i celebracions ofereix l'oportunitat d'establir vincles amb la comunitat en un ambient més distès i informal, donat que són moments recreatius i culturals.
- És interessant crear diversos espais de trobada, tant dins com fora de l'escola, com ara clubs de lectura, grups de suport per activitats específiques, la participació en comissions mixtes entre mestres i famílies, etc. També s'inclou la possibilitat de col·laborar com a voluntariat o implicar-se en projectes concrets.

Per últim, el currículum anomena les quatre actituds bàsiques que tot membre de la comunitat ha de tenir perquè la relació entre famílies i escola sigui realment beneficiosa i positiva.

La confiança és l'element fonamental sobre el qual es construeix aquesta interacció, s'ha de confiar en els recursos de les famílies, les capacitats dels infants, els recursos dels educadors i els de la pròpia institució, etc. "L'èxit de qualsevol projecte, de qualsevol activitat que puguem desenvolupar, és directament proporcional a la confiança que hi dipositem" (Generalitat de Catalunya, p. 106).

També s'ha de reconèixer tant els/les educadores com les famílies, i aquest reconeixement consisteix a escoltar i valorar. Els educadors han de assegurar-se que les famílies se sentin realment valorades en les seves necessitats, preocupacions i capacitats.

Aquesta interacció ha de basar-se en la complicitat, de manera que cada part pugui complir la seva tasca, amb l'objectiu compartit d'acompanyar els infants en el seu creixement i aprenentatge. Alhora, és fonamental que cada persona pugui exercir les seves funcions específiques.

Així mateix, els pares i mares han de percebre els educadors com a professionals que actuen basant-se en les seves capacitats docents i pedagògiques, però també des d'una vessant més propera. Això implica que els/les educadores són capaces de gestionar els diferents rols de tots els implicats, mantenint una relació sincera i oberta.

5.2.2. Currículum d'Educació Primària

En contraposició amb l'etapa d'Infantil, a l'Educació Primària, les famílies ja no reben un paper tan primordial i apareixen de forma més superficial en el Currículum. Així doncs, se les menciona a l'article 2 "Elements definidors de l'educació bàsica", a l'article 17 "L'acció tutorial" i, de forma abstracta en l'apartat de les competències claus, més específicament en la "Competència en Consciència i Expressió Cultural" (CCEC).

Elements definidors de l'educació bàsica

h) Col·laboració amb les famílies: l'educació bàsica ha de tenir en compte les famílies com un dels seus principals actors. Les famílies tenen el dret a la participació en tot el procés educatiu. Cal promoure, des de tots els àmbits, la informació i l'intercanvi d'experiències amb les famílies.

i) Col·laboració amb els agents educatius de l'entorn: per vincular els aprenentatges que s'esdevenen dins i fora de l'escola, per afavorir l'equitat i l'assoliment de les competències, cal establir una col·laboració amb els agents educatius de l'entorn.

L'acció tutorial

7. Correspon al tutor o tutora la relació amb les famílies dels i les alumnes, la formalització de la documentació acadèmica que sigui necessària i la coordinació de l'equip docent amb relació a la gestió pedagògica de l'alumnat.

8. El tutor o tutora de l'alumne o alumna és responsable de coordinar l'elaboració, quan calgui, del pla de suport individualitzat per part de l'equip docent, en col·laboració amb el mestre o mestra d'educació especial a l'educació primària o l'especialista d'orientació educativa a l'educació secundària i, si escau, amb l'assessorament dels serveis educatius; així mateix, n'ha de fer el seguiment i actuar com a principal interlocutor amb la família i l'alumne o alumna.

Competència en Consciència i Expressió Cultural (CCEC)

La competència en consciència i expressió culturals implica comprendre i respectar la forma en què les idees i el significat s'expressen de forma creativa i es comuniquen en les diferents cultures, així com a través d'una sèrie d'arts i altres manifestacions culturals. Implica esforçar-se per comprendre, desenvolupar i expressar les idees pròpies i un sentit

de pertinença a la societat o d'exercir-hi una funció en diferents formes i contextos, així com l'enriquiment de la identitat a través del diàleg intercultural.

5.3. Activitats

5.3.1. Àmbit pedagògic

1.1. Establir mecanismes perquè les famílies puguin aportar coneixements i experiències al projecte educatiu del centre.

Famílies expertes.

Creació d'un grup de famílies expertes i/o professionals en diferents àmbits que s'ofereixin a donar xerrades, impartir tallers, o donar assessorament en els projectes que es realitzin al centre.

Per constituir aquest grup, en les reunions d'inici de curs, el tutor/a explicarà la iniciativa a les famílies i els preguntarà si volen formar-hi part. En cas afirmatiu, el/la docent anotarà el tema en el qual són "experts" en un Drive compartit amb la resta de mestres. La idea és que tots els mestres disposin d'aquesta informació i puguin contactar amb les famílies expertes per demanar la seva ajuda i enriquir així el projecte en el qual s'estigui treballant.

1.2. Comptar amb el suport de les famílies en les activitats d'ensenyament-aprenentatge.

EDUCACIÓ INFANTIL

Llibre de les famílies d'educació infantil.

Iniciativa que forma part del projecte "Leer juntos" que s'està desenvolupant a diferents escoles aragoneses i que consisteix en crear un quadern en el qual les famílies escriuen sobre viatges, anècdotes, cançons, sentiments, etc. i que van intercanviant-se les unes amb les altres. Aquesta iniciativa pretén que la figura de l'adult sigui un exemple d'escriptura i lectura per als infants, compartir experiències i així fomentar la cohesió entre els infants i les famílies de cada grup.

L'hora del conte.

Cada divendres a la tarda vindrà una família de cada classe de la comunitat de petits i llegirà un conte amb l'ajuda del seu fill/a.

Psicomotricitat amb famílies.

Per tal d'apropar les famílies a la nostra pràctica psicomotriu, que la coneguin de primera mà i l'experimentin s'organitzaran sessions de psicomotricitat (una vegada al trimestre) on les famílies podran acompanyar els seus infants.

Mindfulness amb famílies.

Tallers trimestrals que es realitzaran en horari escolar en els quals les famílies i els infants podran practicar i aprendre sobre les seves tècniques. En les diferents sessions, es tractarà la respiració conscient, la relaxació guiada i la identificació de les nostres emocions.

EDUCACIÓ PRIMÀRIA

Grups interactius.

Aquests grups es basen en comptar amb el suport de diferents adults de la comunitat educativa en el treball per racons i els tallers. D'aquesta manera s'inclou a tot l'alumnat dins l'aula i s'evita l'exclusió de determinats alumnes. El fet de donar una atenció més directa als infants també ajuda a la interacció de tothom, afavoreix la zona de desenvolupament proper i accelera l'aprenentatge de l'alumnat,.

Les maletes del riure.

Iniciativa que també forma part del projecte "Leer juntos". Consisteix en la creació de maletes, adaptades a diferents edats i nivells, que contenen materials dirigits als infants i materials dirigits als adults, com poden ser: còmics, llibres i audiovisuals de comèdia, una disfressa de bufó, etc. Les maletes també disposen d'un quadern, on les famílies poden expressar la seva opinió en relació amb el material i quin ús li han donat.

Aquestes maletes s'aniran intercanviant entre les famílies, de manera que estiguin a casa de tots els infant durant dues setmanes.

1.3. Crear espais de formació per a les famílies amb l'objectiu de dotar-les d'eines per acompanyar el procés educatiu dels seus fills i filles.

Divendres en família.

Els divendres a la tarda, s'ofereixen classes de català dirigides als infants i les seves famílies, amb l'objectiu de fomentar l'aprenentatge de la llengua i donar a conèixer la cultura catalana. Aquestes sessions estan dissenyades per afavorir la formació lingüística, la inclusió i l'arrelament cultural, en un ambient proper i participatiu.

Tertúlies dialògiques.

Aquesta activitat està dirigida a tots els membres adults de la comunitat en què està situada l'escola. Consisteix en realitzar trobades, una vegada a la setmana, per reflexionar i construir coneixement a partir de la lectura d'una obra de la literatura clàssica universal. A les diferents sessions s'hauran de llegir les pàgines que determini la persona que dirigeix l'activitat per acabar amb un debat obert sobre els continguts de la lectura. Cada trimestre es llegirà una obra diferent, el que suposa un total de tres obres llegides a l'any.

Activitats de formació.

S'ofereixen diferents activitat de formació per a les famílies en l'horari d'extraescolars dels seus infants (de 16:00 a 17:00). Aquestes activitats de formació inicialment estan enfocades en l'ús de les TIC, l'adquisició d'un nou idioma, l'alfabetització matemàtica i l'art. Es poden, però, modificar tant els horaris com els continguts, ja que perquè siguin realment profitoses i les motivin, han d'adaptar-se a les seves necessitats, demandes, interessos i horaris, partint dels seus suggeriments.

L'hora del cafè.

Celebració de xerrades puntuals sobre temes d'interès que demanin les famílies. Les delegades d'aula s'encarregaran de recollir les preferències de les famílies i ho comunicaran a l'AFA. Per la seva part, l'AFA, en les reunions amb l'equip directiu (estratègia 3.2), farà traspàs de les necessitats de les famílies i de l'escola, per després organitzar les xerrades que puguin ser útils per la criança i educació dels fills/es. Algunes de les xerrades proposades seran: gestió de conflictes, ús de pantalles, gestió emocional, normes i límits, etc.).

5.3.2. Àmbit metodològic

2.1. Millorar les estratègies de comunicació bidireccional entre el centre i les famílies, utilitzant eines digitals i presencials.

Reunions trimestrals (tutor – famílies).

Un cop al trimestre, es realitzaran trobades entre el tutor/a i les famílies de cada infant per tal de crear un vincle educatiu que permeti tenir una relació propera i positiva entre la família i l'escola. Aquestes trobades han de ser un espai segur en què es faci un seguiment del desenvolupament acadèmic, personal i social de l'estudiant, i especialment, un espai per compartir inquietuds, preocupacions i propostes de millora per ambdues parts.

Fòrum de discussió per avaluar la funcionalitat dels canals de comunicació actuals.

Assemblea en què participen diferents membres de la comunitat educativa: famílies delegades d'aula, representants de l'AFA i l'equip directiu de l'escola. En l'assemblea s'avaluaran els pros i contres de l'ús i dels canals de comunicació actuals de l'escola (Dinantia, pàgina web, xarxes socials i agenda) i es faran, si s'escau, propostes de millora.

2.2. Posar en marxa activitats col·laboratives entre docents, alumnes i famílies que reforcin l'aprenentatge i el treball en xarxa.

Tallers col·laboratius.

Tallers puntuals adreçats a les famílies, a nivell de centre o nivell d'aula, amb l'objectiu de disposar de la seva ajuda a l'hora de preparar materials educatius que han d'utilitzar

els estudiants de l'escola més endavant. L'ofertament es farà a l'AFA, que serà l'encarregat de transmetre-ho a les famílies delegades de cada grup.

Biblioteca oberta.

Iniciativa que consisteix en ampliar l'horari de la biblioteca més enllà de l'horari escolar perquè famílies i comunitat educativa pugui fer-ne ús. L'AFA és l'encarregada de gestionar aquest espai, conjuntament amb la col·laboració de les delegades d'aula que són les encarregades d'obrir-la i tancar-la. Així mateix, el paper de les famílies és acompanyar els seus infants i donar-los suport en la lectura, alhora que ser responsables de l'organització i la cura d'aquest espai.

Patis en família.

Iniciativa que consisteix a oferir l'espai del pati després d'acabar la jornada escolar perquè és pugui treure més profit a aquest espai, a nivell lúdic, pedagògic o social. L'AFA és l'encarregada de gestionar aquest espai, conjuntament amb la col·laboració de les delegades d'aula que són les encarregades d'obrir-lo i tancar-lo. Així mateix, el paper de les famílies és acompanyar els seus infants en l'ús que en facin, alhora que ser responsables de l'organització i la cura d'aquest espai.

2.3. Afavorir el coneixement d'ambdós sistemes (escola i famílies).

Dinàmiques de coneixença entre famílies i equip docent.

Sessió dirigida a mestres i famílies que es desenvolupa a l'inici de curs. Aquesta trobada es fa a nivell del grup classe, per tant, els participants són les famílies i les docents d'aquell grup. En aquesta sessió es realitzen diferents dinàmiques que tenen com a finalitat que les famílies es coneguin entre elles i amb el centre educatiu i conèixer i compartir els objectius, expectatives, preocupacions i necessitats, tant de les famílies com de l'equip docent.

Entrades per a la convivència.

Flexibilització de l'horari d'entrada al centre de 9 a 9:30 per crear un moment distés, de relació i coneixença mútua. Les famílies poden portar els seus infants a l'escola durant aquest horari i utilitzar el temps excedent per, entre d'altres, parlar amb el tutor/a, conèixer el projectes o les activitats en que està treballant el seu fill/a.

2.4. Disposar d'un espai d'acollida.

Disseny de l'espai d'acollida.

Procés que es segueix per crear un espai d'acollida de l'escola, que permeti que els diferents membres de la comunitat puguin esperar de forma còmoda i amena. En aquest procés participen diferents membres de la comunitat: les famílies delegades d'aula, l'AFA i la Comissió de l'Espai d'Acollida.

Les famílies delegades d'aula són encarregades d'explicar aquest projecte a les famílies de cada grup i de recollir les diferents propostes que en facin.

Aquestes idees, són traslladades a l'AFA, que les valorarà i farà una selecció de les definitives.

Per poder organitzar aquest espai, es crearà una Comissió Mixta de l'Espai d'Acollida que serà qui faci les propostes finals que seran comunicades a alguns membres de l'equip docent, que les acceptarà o adaptarà, segons consideri.

Creació de l'espai d'acollida.

Creació de l'espai d'acollida seguint el model de disseny acordat entre l'AFA i l'equip directiu. Les despeses econòmiques aniran a càrrec del centre. Del muntatge, de la decoració i de la difusió s'encarregaran tots els infants de l'escola. I dels materials disponibles a l'espai (revistes, articles, contes, manualitats familiars, etc.), s'encarregarà la Comissió de l'Espai d'Acollida.

Actualització de l'espai.

L'espai d'acollida haurà d'anar actualitzant-se, per això, en les diferents reunions de la Comissió de l'Espai d'Acollida s'aniran revisant periòdicament els materials de l'espai, amb l'objectiu d'anar actualitzant-los, variar l'oferta o proposar manualitats o activitats familiars contextualitzades a l'època de l'any.

5.3.3. Àmbit de gestió

3.1. Augmentar l'impacte dels òrgans de participació col·lectius del centre (comissions mixtes, el consell escolar i l'AFA).

Xerrada informativa sobre els òrgans col·legiats de participació.

Realitzar una xerrada informativa sobre la participació de les famílies al centre, per tal que la coneguin i s'engresquin a participar. En aquesta xerrada es parlarà dels òrgans col·legiats de participació (Consell Escolar), de la organització pedagògica (Comissions Mixtes) i de com funciona la comunitat educativa (AFA).

Creació de noves comissions mixtes.

Arran de les activitats proposades en aquest pla de millora, sorgeix la necessitat de crear quatre noves comissions: la Comissió de Voluntariat, per gestionar les persones voluntàries, la Comissió d'Espais Oberts, en què estarien la biblioteca oberta i els patis en família, la Comissió de l'Espai d'Acollida i la Comissió Solidària, per organitzar les diferents campanyes.

3.2. Millorar la coordinació amb l'AFA.

Celebració de reunions per coordinar activitats extraescolars i complementàries.

Celebració de reunions, com a mínim trimestrals, entre l'equip directiu i l'AFA per coordinar les activitats extraescolars i les activitats complementàries, de manera que hi hagi interacció i coordinació entre ambdós i puguin complementar-se davant de qualsevol imprevist o modificació que pugui sorgir.

3.3. Introduir la figura de les famílies delegades de classe.

Xerrada informativa sobre que són les famílies delegades d'aula.

Realitzar una xerrada informativa sobre la iniciativa de les famílies delegades d'aula. El seu objectiu és explicar a les famílies aquesta iniciativa, les funcions dels delegats d'aula, els projectes que s'han engegat i en els que poden participar: espai d'acollida, biblioteca oberta, patis en família, tallers col·laboratius, fòrums de discussió, famílies d'esperit solidari, etc.. A la xerrada també s'informarà dels processos de candidatura i les votacions.

Procés de candidatures.

Aquest procés dura una setmana. Les famílies interessades en ser delegades d'aula han d'omplir un formulari i presentar un petit escrit o pòster en què es recullin les seves qualitats i les motivacions que la porten a presentar-se. Aquests pòsters es penjen a l'aula del grup i s'anima a la resta de famílies a que els consulti, per exemple en les entrades per a la convivència (estratègia 2.3) o mitjançant l'aplicació Dinantia. Aquest procés es repetiria cada any.

Votacions.

Durant tot un dia les famílies poden votar la família que vol que representi el grup classe. Els resultats es comunicaran el dia següent en format paper, que es penjarà a l'aula, i també a través de l'aplicació Dinantia.

Reunions trimestrals de l'AFA amb els delegats d'aula.

Celebració de reunions, com a mínim trimestrals, entre les famílies delegades d'aula i l'AFA per coordinar els diferents projectes en què participen i tractar altres qüestions sobrevingudes.

3.4. Oferir un servei de canguratge a les famílies.

Servei de canguratge.

Fer un conveni amb l'ajuntament de Tarragona per participar en el projecte "Temps X Cures" que consisteix en oferir de forma gratuïta un servei de canguratge en els espais públics. Aquest servei estaria disponible en els moments de trobada entre les famílies i l'escola (reunions, xerrades, dinàmiques, etc.) i en les activitats de formació a les famílies. D'aquesta manera, es facilitaria la conciliació familiar i s'afavoriria la participació en les activitats de l'escola.

5.3.4. Àmbit de la comunitat educativa

4.1. Implicar les famílies en projectes comunitaris.

El voluntariat.

Iniciativa que consisteix en comptar amb la col·laboració de persones de la comunitat en tasques educatives i de suport dins l'aula. L'objectiu principal és ajudar el/la docent i acompanyar els infants durant l'horari lectiu. Per organitzar i distribuir el suport d'aquestes persones voluntàries es crea la Comissió de Voluntariat.

Borsa de persones traductores.

Iniciativa que consisteix en la creació d'una borsa de famílies que s'ofereixen com a traductores per ajudar a altres famílies de l'escola. Les delegades d'aula són les encarregades d'explicar aquesta iniciativa a les famílies de l'aula i comunicar l'AFA les famílies que hi volen participar. Per la seva part, els tutors o l'equip directiu, pot contactar amb l'AFA si necessita aquest servei.

Famílies d'esperit solidari.

En aquestes iniciatives solidàries pot participar tota la comunitat educativa. Són organitzades per l'AFA i difoses per les famílies delegades d'aula. Són campanyes o activitats específiques que volen aconseguir ajuts econòmic o materials (joguines, roba, etc.). Algunes de les campanyes estan relacionades amb els nadals "Joguines per a tothom", amb donació de roba "Roba amb ànima" o amb recollida de diners per comprar de material o per becar les colònies dels infants que no s'ho poden permetre "Ajudem a somiar". Les campanyes poden consistir en la recollida de materials o en la venda de productes, com coques, produccions dels infants, etc.

4.2. Promoure la interculturalitat present en la comunitat.

Festes interculturals.

Celebració de diferents actes per promoure la realitat cultural de les famílies de l'escola. L'AFA serà l'encarregada de proposar i organitzar les diferents festes que es celebrin a l'escola, fora de l'horari lectiu. Per fer-ho, compten amb el suport de les famílies delegades d'aula que, alhora, buscaran la col·laboració de famílies.

4.3. Participar en Taules de participació comunitàries.

Participar en el Veïnat Ponent.

Participar en aquesta iniciativa de l'Ajuntament de Tarragona que busca promoure la participació activa dels veïns i veïnes dels barris de Ponent a la comunitat. Des de l'escola, es podria donar a conèixer els projectes i iniciatives, l'oferta de voluntariat, les festes culturals i les campanyes solidàries, animant així a participar a tota la comunitat, més enllà de l'escola.

Participar en Entaula't.

Participar tant de públic com dinamitzant tallers a les Jornades Entaula't, que s'organitzen des de la Taula Local d'Infància i Adolescència de Tarragona i que tenen com a objectiu donar a conèixer els serveis i recursos destinats a infants i adolescents a la ciutat.

5.4. Implicació dels diferents sectors de la comunitat i indicadors d'avaluació.

5.4.1. Àmbit pedagògic

Objectiu 1: Fomentar la participació activa de les famílies en el procés d'aprenentatge dels seus fills i filles.							
Activitats / accions	Responsables	Indicadors d'avaluació		Temporalització			
		Progrés	Resultats	1r	2n	3r	4t
Estratègia 1.1. Establir mecanismes perquè les famílies puguin aportar coneixements i experiències al projecte educatiu del centre.							
1.1.1. Famílies expertes	- Tutor/a. - Equip directiu. - Famílies.	<ul style="list-style-type: none"> • Índex de famílies participants. • Control de tallers i xerrades que s'han impartit des del grup de famílies expertes. 	✓ Enquesta de satisfacció de la iniciativa (per part dels docents i de les famílies participants).				
Estratègia 1.2. Comptar amb el suport de les famílies en les activitats d'ensenyament-aprenentatge.							
EDUCACIÓ INFANTIL							

<p>1.2.1.</p> <p>Llibre de les famílies d'educació infantil.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Equip docent de la comunitat de petits. - Equip directiu. - Famílies. 	<ul style="list-style-type: none"> • Control setmanal dels intercanvis. • Percentatge de famílies que escriuen en el llibre. 	<p>✓ Quadern de les famílies complert.</p>				
<p>1.2.2.</p> <p>L'hora del conte.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Tutors/es. - Famílies. 	<ul style="list-style-type: none"> • Índex de famílies participants. 	<p>✓ Enquestes de satisfacció als agents implicats en l'activitat (docent, famílies i infants).</p>				
<p>1.2.3.</p> <p>Psicomotricitat amb famílies.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Equip docent de la comunitat de petits. - Especialista de psicomotricitat. - Equip directiu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de famílies participants. 	<p>✓ Enquestes de satisfacció de les famílies en cadascuna de les sessions.</p>				
<p>1.2.4.</p> <p>Mindfulness amb famílies.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Equip docent de la comunitat de petits. - Tutors/es. - Equip directiu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de famílies participants. 	<p>✓ Enquestes de satisfacció de les famílies en cadascuna de les sessions.</p>				

EDUCACIÓ PRIMÀRIA

1.2.5. Grups interactius.	<ul style="list-style-type: none"> - Equip directiu. - Tutors/es. - Comissió de Voluntariat. 	<ul style="list-style-type: none"> • Registre d'assistència de les persones voluntàries. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Resultats acadèmics de les activitats desenvolupades. ✓ Enquestes de valoració als agents implicats en l'activitat (adults voluntaris, docent i infants). 				
1.2.6. Les maletes del riure.	<ul style="list-style-type: none"> - Equip docent de la comunitat de petits. - Tutors/es. - Equip directiu. - Famílies. 	<ul style="list-style-type: none"> • Control bisetmanal dels intercanvis. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Quadern de valoració per a les famílies (inclòs dins de la maleta). 				
Estratègia 1.3. Crear espais de formació per a les famílies amb l'objectiu de dotar-les d'eines per acompanyar el procés educatiu dels seus fills i filles.							
1.3.1. Divendres en família.	<ul style="list-style-type: none"> - Equip directiu. - Associació de famílies d'alumnes (AFA). 	<ul style="list-style-type: none"> • Registre d'assistència a les classes. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Enquesta de valoració a les famílies participants. 				

1.3.2. Tertúlies dialogüques.	- Equip directiu. - Associació de famílies d'alumnes (AFA).	• Taula de registre on queda recollit el nombre de sessions, l'assistència i els capítols treballats.	✓ Valoració dialògica de l'activitat i les obres en finalitzar el trimestre.				
1.3.3. Activitats de formació.	- Equip directiu. - Associació de famílies d'alumnes (AFA).	• Taula de registre on queda recollit el nombre de sessions, l'assistència i els temes treballats.	✓ Sessió de retorn al finalitzar la formació (utilitat dels continguts, valoració del mestre, propostes per a properes formacions.				
1.3.4. L'hora del cafè.	- Equip directiu. - Famílies delegades d'aula. - Associació de famílies d'alumnes (AFA).	• Percentatge d'assistència a les diferents xerrades.	✓ Memòria col·lectiva, en què s'noten les idees clau de cada xerrada i la seva valoració.				

5.4.2. Àmbit metodològic

Objectiu 2: Afavorir la relació, comunicació i col·laboració de les famílies amb l'escola.							
Activitats / accions	Responsables	Indicadors d'avaluació		Temporització			
		Progrés	Resultats	1r	2n	3r	4t
Estratègia 2.1. Millorar les estratègies de comunicació bidireccional entre el centre i les famílies, utilitzant eines digitals i presencials.							
2.1.1. Reunions trimestrals (tutor – famílies).	- Tutors/es.	• Registre del nombre de reunions amb cada família i l'assistència.	✓ Acta de les diferents reunions realitzades.				
2.1.2. Fòrum de discussió per avaluar la funcionalitat dels canals de comunicació actuals.	- Equip directiu. - Famílies delegades d'aula. - Associació de famílies d'alumnes (AFA).	• Mural d'idees, en què queden recollides les opinions i les propostes de millora.	✓ Enquesta de satisfacció per als participants (delegades d'aula, AFA i l'equip directiu).				

Estratègia 2.2. Posar en marxa activitats col·laboratives entre docents, alumnes i famílies que reforcin l'aprenentatge i el treball en xarxa.

<p>2.2.1.</p> <p>Tallers col·laboratius</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Famílies delegades d'aula. - Associació de famílies d'alumnes (AFA). 	<ul style="list-style-type: none"> • Percentatge de famílies assistents per grup/aula. • Índex de reincidència (famílies que tornen a participar en més tallers). 	<p>✓ Valoració del material per part dels docents que l'utilitzen.</p>				
<p>2.2.2.</p> <p>Biblioteca oberta</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Famílies delegades d'aula. - Associació de famílies d'alumnes (AFA). - Comissió d'Espais Oberts. - Famílies. 	<ul style="list-style-type: none"> • Registre mensual del nombre de famílies que utilitzen l'espai. • Registre de llibres prestats. 	<p>✓ Enquesta de valoració a les famílies que utilitzen aquest servei.</p> <p>✓ Caixa d'idees, on les famílies poden suggerir millores.</p>				

<p>2.2.3.</p> <p>Patis en família</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Famílies delegades d'aula. - Associació de famílies d'alumnes (AFA). - Comissió d'Espais Oberts. - Famílies. 	<ul style="list-style-type: none"> • Registre mensual del nombre de famílies que utilitzen l'espai. • Registre d'incidències i observacions. 	<p>✓ Enquesta de valoració a les famílies que utilitzen aquest servei.</p> <p>✓ Caixa d'idees, on les famílies poden suggerir millores.</p>				
<p>Estratègia 2.3. Afavorir el coneixement d'ambdós sistemes (escola i famílies).</p>							
<p>2.3.1.</p> <p>Dinàmiques de coneixença entre famílies i equip docent.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Equip directiu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Percentatge de famílies assistents per grup/aula. • Registre dels temes emergents que sorgeixen durant la trobada. 	<p>✓ Dinàmica de valoració final per als participants (docents i famílies).</p>				

2.3.2.	- Equip directiu - Tutors/es.	• Registre setmanal d'entrada de les famílies a l'aula.	✓ Enquesta de valoració a les famílies.				
Estratègia 2.4. Disposar d'un espai d'acollida.							
2.4.1.	- Famílies delegades d'aula. - Associació de famílies d'alumnes (AFA). - Comissió de l'Espai d'Acollida. - Equip directiu.	• Actes de les reunions/xerrades per recollir propostes. • Taula amb les propostes de cada classe.	✓ Acta de la reunió final a la Comissió de l'Espai d'Acollida (propostes de disseny definitives).				
2.4.2.	- Associació de famílies d'alumnes (AFA). - Comissió de l'Espai d'Acollida. - Equip directiu. - Alumnat.	• Document compartit de Drive on queden recollides les tasques que desenvolupa cada grup classe. • Calendari compartit de Drive amb les dates en què s'han de	✓ Enquesta de satisfacció sobre aquest nou espai als seus usuaris (famílies, infants i mestres).				

		desenvolupar les tasques.					
2.4.3. Actualització de l'espai.	- Comissió de l'Espai d'Acollida.	• Registre trimestral de les actualitzacions que sofreix l'espai.	✓ Fulls de valoració (es troben en el mateix espai) sobre els materials disponibles.				

5.4.3. Àmbit de gestió

Objectiu 3: Establir una estructura organitzativa que afavoreixi la participació familiar.							
Activitats / accions	Responsables	Indicadors d'avaluació		Temporització			
		Progrés	Resultats	1r	2n	3r	4t
Estratègia 3.1. Augmentar l'impacte dels òrgans de participació col·lectius del centre (comissions mixtes, el consell escolar i l'AFA).							
3.1.1.	- Equip directiu.	• Percentatge d'assistència	✓ Enquestes de satisfacció a les famílies				

Xerrada informativa sobre els òrgans col·legiats de participació.		de les famílies.	sobre la utilitat de la xerrada.				
3.1.2. Creació de noves comissions mixtes.	- Equip directiu.	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de reunions realitzades per cada comissió. • Registre d'assistència. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Memòria al final de l'any sobre les accions realitzades per cada comissió. ✓ Enquestes de valoració a les noves comissions. 				
Estratègia 3.2. Millorar la coordinació amb l'AFA.							
3.2.1. Celebració de reunions per coordinar activitats extraescolars i complementàries.	<ul style="list-style-type: none"> - Equip directiu. - Associació de famílies d'alumnes (AFA). 	<ul style="list-style-type: none"> • Control de reunions celebrades durant l'any. 	✓ Actes de les reunions				

Estratègia 3.3. Introduir la figura de les famílies delegades d'aula.

<p>3.3.1.</p> <p>Xerrada informativa sobre que són les famílies delegades d'aula.</p>	<p>- Equip directiu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Índex d'assistència 	<p>✓ Qüestionari post-xerrada a les famílies assistents a través de l'aplicació "Dinantia".</p>				
<p>3.3.2.</p> <p>Procés de candidatures.</p>	<p>- Equip directiu.</p> <p>- Famílies.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de candidatures presentades per aula. 	<p>✓ Pòsters o escrits exposats.</p>				
<p>3.3.3.</p> <p>Votacions.</p>	<p>- Equip directiu.</p> <p>- Famílies.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Registre de participació. 	<p>✓ Enquesta de valoració a les famílies sobre el sistema de votació.</p>				
<p>3.3.4.</p> <p>Reunions trimestrals de l'AFA amb els delegats d'aula.</p>	<p>- Famílies delegades d'aula.</p> <p>- Associació de famílies d'alumnes (AFA).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Control de reunions celebrades durant l'any. 	<p>✓ Actes de les reunions</p>				

Estratègia 3.4. Oferir un servei de canguratge a les famílies.

<p>3.4.1.</p> <p>Servei de canguratge</p>	<p>- Ajuntament de Tarragona.</p> <p>- Equip directiu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Registre mensual del nombre de famílies que utilitzen l'espai. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Enquesta de valoració a les famílies que utilitzen aquest servei. ✓ Estudi comparatiu de l'assistència de les famílies a les trobades i a les formacions després d'oferir el servei. 				
---	---	--	---	--	--	--	--

5.4.4. Àmbit de la comunitat

Objectiu 4: Reduir barreres socioculturals i lingüístiques que puguin dificultar la participació de totes les famílies en la vida escolar.							
Activitats / accions	Responsables	Indicadors d'avaluació		Temporització			
		Progrés	Resultats	1r	2n	3r	4t
Estratègia 4.1. Implicar les famílies en projectes comunitaris.							
4.1.1. El voluntariat.	- Comissió de Voluntariat.	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de persones voluntàries. • Llistat del projectes en què participen. 	✓ Acta de la valoració final (anual) de la Comissió de Voluntariat.				
4.1.2. Borsa de persones traductores.	- Famílies delegades d'aula. - Associació famílies d'alumnes.	<ul style="list-style-type: none"> • Índex de famílies participants. 	✓ Enquesta de satisfacció de la iniciativa (per part dels docents i de les famílies participants).				

4.1.3. Famílies d'esperit solidari.	- Comissió Solidària. - Famílies delegades d'aula.	<ul style="list-style-type: none"> • Registre dels canals utilitzats per difondre la notícia. • Cronograma de les accions solidàries previstes. 	✓ Informe final de cada campanya elaborat per la Comissió Solidària.				
Estratègia 4.2. Promoure la interculturalitat present en la comunitat.							
4.2.1. Festes interculturals.	- Famílies delegades d'aula. - Associació de famílies d'alumnes (AFA).	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de celebracions realitzades. • Quantitats de famílies assistents en cadascuna de les festes. 	✓ Enquesta de valoració sobre les diferents festes que s'han celebrat al llarg del curs.				
Estratègia 4.3. Participar en Taules de participació comunitàries.							
4.3.1.	- Equip directiu.	<ul style="list-style-type: none"> • Registre d'assistència i 	✓ Índex de participació				

Participar en el Veïnat Ponent.		<p>participació en trobades o assemblees del Veïnat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nombre de col·laboracions establertes amb altres entitats. 	dels veïns i veïnes dels barris en els nostres projectes i iniciatives.				
3.3.2. Participar en Entaula't.	- Equip directiu.	<ul style="list-style-type: none"> • Actes de les reunions de preparació. • Registre de les participacions de l'escola (qui ha participat i en quin rol: públic, ponent, suport...). 	✓ Enquesta de valoració sobre les diferents Jornades Entaula't.				

6. CONCLUSIONS

En l'elaboració d'aquest **projecte de millora** s'han tingut en compte diferents **variables**, pedagògiques, socioeconòmiques i culturals, i s'ha dissenyat aprofitant les fortaleces de la nostra escola, les oportunitats que ofereix el context en què estem situades, minimitzant les nostres debilitats i pensant estratègies per afrontar les amenaces que se'ns presenten.

En primer lloc, s'ha fet l'**anàlisi intern**, detectant que les nostres famílies **desconeixen** com funciona el **sistema educatiu** català, que creuen que el **docent és l'únic transmissor** de coneixement, que, en conseqüència, no s'han d'implicar en el procés d'ensenyament-aprenentatge i que tenen un **coneixement bàsic de les TIC** i accés limitat a eines digitals. Això sumat a les **barreres idiomàtiques** de gran part de les famílies provoca una baixa assistència a les reunions i manca de participació a les activitats familiars organitzades des del centre.

Com a fortaleces, hem detectat que el nostre **equip docent** està format per un professorat **compromès**, que tenim **espais grans i funcionals**, que el claustre treballa de manera coordinada i amb uns valors pedagògics compartits i que l'**equip directiu** està **implicat** en la participació de les famílies.

Després, pel que fa a l'**anàlisi extern**, s'adverteix que una de les majors amenaces és la **dificultat en la conciliació** i la sobrecàrrega familiar, però que alhora existeix el programa **Temps X Cures** que pot fer-ne front. El territori ofereix altres oportunitats com la **diversitat de serveis** o la existència de diferents espais de participació comunitaris.

En aquest **pla de millora** es proposen diferents **estratègies i activitats**, agrupades en quatre àmbits d'actuació (àmbit pedagògic, metodològic, de gestió i de comunitat), tot tenint en compte l'anàlisi realitzat i els objectius plantejats: fomentar la participació activa de les famílies en el procés d'aprenentatge dels seus fills/es, afavorir la relació, comunicació i col·laboració de les famílies amb l'escola, establir una estructura organitzativa que afavoreixi la participació familiar i reduir les barreres socioculturals i lingüístiques que puguin dificultar la participació de totes les famílies en la vida escolar.

Les propostes estan pensades per desenvolupar-se durant quatre cursos escolars, els dos **primers** pretenen **abordar** les **debilitats** detectades per aconseguir una futura participació en altres activitats comunitàries, tot realitzant activitats com són: L'hora del conte, psicomotricitat amb famílies, divendres en família, activitats de formació,

biblioteca i pati en família, xerrades informatives, dinàmiques de coneixença, entre d'altres.

Durant el **tercer i quart** any es continuen moltes de les activitats ja iniciades alhora que se'n fan de noves per **motivar les famílies** a participar i **consolidar** el valor del compromís, la participació i la **implicació comunitària**. Algunes de les activitats proposades són: les festes interculturals, les tertúlies dialògiques, la creació de l'espai d'acollida o la participació del Veïnat Ponent.

Passats aquest quatre **anys**, com a mecanisme per **mantenir la col·laboració** entre famílies-escola, es **continuarien** realitzant totes les **activitats** desenvolupades l'últim any del pla de millora. A més d'això, si es detectes una **davallada** en la implicació de les famílies, hi hauria la **possibilitat de reactivar** algunes de les **propostes** dels primers anys del pla de millora per impulsar, de nou, la seva participació. Seria el cas d'activitats com: la xerrada informativa sobre els òrgans col·legiats de participació i les famílies delegades d'aula.

La **manera de dissenyar**, estructurar i pensar les activitats permet crear un pla de millora que **augmenti** la implicació i **participació de les famílies** tot sentint-se membres cabdals de la comunitat educativa i que, com a conseqüència, assoleixi els reptes de **millorar** els **resultats acadèmics**, una escola més completa i **respectuosa** i un desenvolupament de l'alumnat més saludable, amb autoestima, valors i **capacitat de resiliència**.

7. REFERÈNCIES

- Ajuntament de Tarragona. (s.d). *Temps per cures*. Tgn. <https://www.tarragona.cat/serveis-a-la-persona/politiques-igualtat/temps-per-cures>
- Alabart, M.A. (2018). La familia es el principal agente educador de niñas y niños en R. M. Guitart (coord.), *9 ideas clave. La relación entre familia y escuela* (pp. 21- 49). Editorial GRAÓ.
- Cagigal de Gregorio, V. (2007). La colaboración padres-profesores en una realidad intercultural en Garreta, J (Ed.), *La Relación familia – escuela* (pp. 45- 59). Edicions de la universitat de Lleida.
- Calvo, M. I, Vergudo, M. A. i Amor, A. M. (2016). La participación Familiar es un Requisito Imprescindible para una Escuela Inclusiva. *Revista Latinoamericana de Educación Inclusiva*, 10(1), 99-113.
- CEIP Francisco Galiay Sarañana de Ballobar (Huesca). (2007). La participación de les familias en la escuela en Garreta, J (Ed.), *La Relación familia – escuela* (pp. 75 - 86). Edicions de la universitat de Lleida.
- Constitución Española. 29 de desembre de 1978. BOE, núm. 311. (Espanya). <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1978-31229>
- De León, B. (2011). *La relación familia-escuela y su repercusión en la autonomía y responsabilidad de los niños/as*. https://extension.uned.es/archivos_publicos/webex_actividades/4440/larelacionfamiliasescuelaysurepercusionenlaautonomiay.pdf
- DECRET 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius. 5 d'agost de 2010. DOGC núm. 5686. <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/5686/1428609.pdf>
- DECRET 155/2010, de 2 de novembre, de la direcció dels centres educatius públics i del personal directiu professional docent. 11 de novembre de 2010. DOGC núm. 5753. <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/5753/1418110.pdf>
- DECRET 175/2022, de 27 de setembre [amb força de llei]. Ordenació dels ensenyaments de l'educació bàsica. 29 de setembre de 2022. D.O.No. 8762.

- Escola Drassanes. (s.d.). *Les famílies*. Escola Drassanes
<http://escoladrassanes.cat/families/>
- Escola la Vitxeta. (s.d.). *Grups interactius*. Escola la Vitxeta.
<https://agora.xtec.cat/escola-lavitxeta/grups-interactius/>
- FAPA Mallorca. (2015). *Família i escola: de la participació a la col·laboració*.
https://irie.uib.cat/files/jornades/posterJ_FAM_ESC.pdf
- Garreta, J. i Llevot, N. (2007). La relació família – escola: ¿una qüestió pendent? en
 Garreta, J (Ed.), *La Relació família – escola* (pp. 9- 12). Edicions de la
 universitat de Lleida.
- Generalitat de Catalunya. 2016. *Curriculum i orientacions educació infantil, segon
 cicle*.
<https://educacio.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/curriculum/curriculum-infantil-2n-cicle.pdf>
- Generalitat de Catalunya. Departament d'Educació. (2019). *Xarxa de Comunitats
 d'Aprenentatge. Per a la millora de l'èxit educatiu i de la convivència als centres*.
<https://xtec.gencat.cat/web/.content/projectes/comunitats/el-proces-de-transformacio-en-comunitat-daprenentatge/orientacions-comunitats-daprenentatge.pdf>
- Guitart, R.M. (2018). Família y escuela son corresponsables de la educación de niñas y
 niños en R. M. Guitart (coord.), *9 ideas clave. La relación entre familia y escuela*
 (pp. 51- 77). Editorial GRAÓ.
- Institut Escola Mediterrani. (s.d.). *Comunitats d'aprenentatge coordinades*. Institut
 Escola Mediterrani. <https://agora.xtec.cat/iemediterranicampclar/>
- Ley Orgánica 2/2006, de 3 de mayo, de Educación. 4 de maig de 2006. BOE, núm. 106.
<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2006-7899&p=20240608&tn=2>
- Ley Orgánica 3/2020, de 29 de diciembre, por la que se modifica la Ley Orgánica 2/2006,
 de 3 de mayo, de Educación. 30 de desembre de 2020. BOE, núm. 340.
<https://www.boe.es/eli/es/lo/2020/12/29/3/con>
- LLEI 12/2009, del 10 de juliol, d'educació. 16 de juliol de 2009. DOGC núm. 5422.
<https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/5422/2006521.pdf>

- LLEI 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència. 2 de juny de 2010. DOGC núm. 5641. <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/5422/2006521.pdf>
- LLEI 18/2003, de 4 de juliol, de suport a les famílies. 16 de juliol de 2003. DOGC núm. 3926. <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/3926/1793976.pdf>
- Llevot-Calvet, N. i Bernad-Cavero, O. (2024). Las familias de origen extranjero: participación e implicación en los centros de educación primaria. *European Public & Social Innovation Review*, 9, 01-19. <https://doi.org/10.31637/epsir-2024-1695.c>
- Macia, M. i Garreta, J. (2018). La participación de la familia en la escuela debe centrarse en aspectos relevantes y tener capacidad de decisión real en R. M. Guitart (coord.), *9 ideas clave. La relación entre familia y escuela* (pp. 103- 134). Editorial GRAÓ.
- Montañés, F. (2007). La participación de las madres y los padres en los centros escolares en Garreta, J (Ed.), *La Relación familia – escuela* (pp. 61- 73). Edicions de la universitat de Lleida.
- Salvador, L i Gallego, N. (s.d.). *Dossier de pràctiques mindfulness i concentració per a infants i adolescents*. <https://www.fundaciocatalunya-lapedrera.com/sites/default/files/2020-02/Guia-Mindfulness-PAE.pdf>
- Tort, A. (2018). La institución escolar es el motor para la creación de comunidades educativas abiertas e inclusivas en R. M. Guitart (coord.), *9 ideas clave. La relación entre familia y escuela* (pp. 217- 236). Editorial GRAÓ.
- Valls Carol, R., Prados Gallardo, M., i Aguilera Jiménez, A. (2014). El proyecto incluido: estrategias para la inclusión y la cohesión social en Europa desde la educación. *Investigación En La Escuela*, (82), 31–43. <https://doi.org/10.12795/IE.2014.i82.03>
- Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya. (24 de febrer de 2022). *Normativa*. XTEC – Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya. <https://xtec.gencat.cat/ca/comunitat/escolaifamilies/informacio-i-comunicacio/normativa/>

Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya. (s.d.). *Famílies*. XTEC – Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya. <https://educacio.gencat.cat/ca/arees-actuacio/families/index.html>

Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya. (s.d.). *Relació famílies i escola*. XTEC – Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya. <https://educacio.gencat.cat/ca/arees-actuacio/families/families-escola/index.html>